

MERCÈ SAURINA

Fugint dels camps de blat

Premi de novel·la curta Just M. Casero 2023



Empúries

Mercè Saurina
i Clavaguera
Fugint dels camps
de blat

Premi Just M. Casero 2023

Editorial Empúries

Barcelona

El jurat del 43è Premi de Novella Curta Just M. Casero,
convocat per la Llibreria 22, el formaven: Margarida Casacuberta,
Josep M. Fonalleras, Cristina Masanés, Imma Merino, Eva Vázquez i
Jordi Gispert, que actuava de secretari sense vot.

Primera edició: gener del 2024

© Mercè Saurina i Clavaguera, 2024

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664 – 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Grup62
DIPÒSIT LEGAL: B. 21.839-2023
ISBN: 978-84-19729-18-7

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix
una societat millor.

La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals
perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.

En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema
viu i en creixement.

A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així
a l'autonomia creativa d'autors i autors perquè puguin continuar
desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos)
si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com
o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.



TAULA

LONGYEARBYEN-TROMSØ

(DURADA DEL VOL: 1 H 35 MIN)

Aixecant el vol.	15
Entre núvols	22
Aterratge	25

TROMSØ-OSLO (DURADA DEL VOL: 2 H)

Enlairament.	37
Un infern al cel.	39
Turbulències	45
Esquivant la tempesta.	49
Planant.	54
Canvis de pressió.	62
Aterratge forçós.	66

OSLO-BARCELONA (DURADA DEL VOL: 3 H 30 MIN)

Amunt	75
------------	----

Altitud de creuer.....	78
Turbulències, altre cop.....	88
Cinturons descordats.....	90
Núvols vermells.....	94
Sense sotrac.....	102
Rumb impensat.....	105
El sol damunt les ales.....	115
Descens cap enlloc.....	122

TERRA FERMA

La vida darrere el vidre.....	131
El papalló de la mort.....	138
Recer.....	143
Espera.....	148
A manera d'epíleg.....	155
<i>Agraïments</i>	167

AIXECANT EL VOL

L'avió està a punt d'enlairar-se al costat del fiord i jo sec amb les mans damunt la bossa que, saltant-me les normes, no he deixat sota el seient del davant. Una hora i trenta-cinc minuts fins a Tromsø. Quasi dues hores fins a Oslo, sense comptar el temps d'espera per a l'enllaç. I després, encara, Oslo-Barcelona. I de Barcelona encara una hora i mitja fins a casa. Sí. Potser la mare ja haurà deixat de respirar. Ahir em va trucar l'Albert: vine, Clara, està malament, ara no se'n sortirà... Qüestió de dies, o d'hores, segons els metges; en Pep diu que et vindrà a recollir a l'aeroport. No, digues-li a en Pep que no es mogui, que ja llogo un cotxe i no faig anar malament ningú, que ja saps que, amb tants enllaços, ves que no em falli cap vol.

Només de penjar, amb en Sondre ens vam posar a buscar vols. De fet, era a Longyearbyen per casualitat: m'havia quedat el cap de setmana al seu apartament —vaig dormir al sofà— perquè uns amics comuns s'havien casat; ja feia uns mesos que me n'havia tornat a Oslo perquè havíem decidit separar-nos i donar-nos un marge fins a prendre una de-

cisió definitiva... Que complicat, viure a Spitsbergen! Quan en vaig sentir parlar per primer cop, no sabia ni que existia i, encara menys, que era l'illa més gran de les Svalbard, un arxipèlag a l'Àrtic, entre el mar de Groenlàndia i el de Barentsz... just allà on Déu va perdre l'espardenya, vaja! Fins a Oslo només hi ha un vol setmanal directe i no sortia fins al cap de cinc dies, la resta són amb transbord. Ja vam deixar córrer el directe i vam anar per feina: quedava un seient al vol d'avui fins a Tromsø i el vaig comprar. En Sondre va dir que, si no em sabia greu, no vindria. Gens ni mica de greu, més m'ho estimo perquè no tindria cap sentit... De vegades penso que no és que nosaltres no anéssim bé sinó que la que no anava bé era jo, que aquells dies a casa, just després de la mort del pare, ho van remoure tot. Aquell pòsit que em recobria les entranyes, una pàtina d'emocions quietes i mal resoltes, es va fer viu i, com un roser fora d'època, va començar a poncejar: roses i espines, tot alhora, van desgavellar la persona que jo era i que havia anat recomponent a trossets, i potser en Sondre no va saber acompanyar-me en aquell procés. O jo no vaig saber explicar-li-ho. O, encara més segur, mai no vaig deixar que ell m'hi acompanyés. Tant se val. Els mals de parella són coses de dos i tot el que arriba és repartit: l'amor i el desamor, la felicitat i l'avorriment, el mèrit i la culpa.

Miro per la finestreta. El pilot dona la benvinguda pels altaveus i informa que es preveuen tur-

bulències; s'encenen els llums d'avís: cal cordar-se el cinturó i desactivar els aparells mòbils... L'exterior esdevé borros mentre l'avió agafa embranzida fins a sobrevolar la badia d'Advent. Les casetes arrengrerades i acolorides, amb les teulades a dues aigües, es van tornant diminutes com les del joc del Monopoly que ens havia distret tantes tardes de diumenge quan érem petits. Realment el paisatge és corprenedor, entre màgic i desconcertant: no m'estranya que m'impressionés tant el primer cop que, des del cel, vaig veure aquella amalgama de colors llampants contrastant amb la blancor serena de l'Isfjorden i la grisor gèlida de les aigües. Aleshores faltava poc perquè la ciutat es quedés a les fosques durant quatre mesos i una tènue llum, ja hivernal, ho embolcallava tot; també faltava poc perquè jo, per primera vegada, experimentés aquella atmosfera única, privada de sol durant cent vint-i-dos dies i a l'empar de les glaceres, impàvides com sentinelles. Ara, a l'estiu, tot i que la temperatura és tardoral, la claror és permanent i el desglaç permet gaudir dels voltants de la ciutat i les faldes ermes de les muntanyes, que sorprenen amb tot de flors i espècies resistents a la gelabror. Al cap d'un moment he de deixar de mirar: sempre em xiulen les orelles i em marejo una mica en el moment de l'enlairament, deu ser cosa de la pressió. Recolzo el cap al seient, amb la boca mig oberta, i tanco els ulls. Amb el palmell de la mà esquerra em tapo el nas i la boca perquè em fa vergonya que em vegin amb els llavis

desclosos i la barra penjant, com una ximpleta, per alleujar el mal d'orelles. Vam aterrar aquí per primera vegada fa quatre anys, amb en Sondre. M'estava bé viure-hi una temporada, una mica com a desconexió i una mica per centrar-me en mi mateixa, mirar cap endins i amanyagar les pors que em sotjaven, amagades per tots els racons de l'ànima. Ni en el millor dels meus somnis hauria fantasiejat amb la idea d'establir-me en un lloc tan isolat, tan recòndit, tan fred i amb aquella nit eterna! Em semblava un miracle, com si els astres s'haguessin alineat, o potser havia caigut en gràcia als déus escandinaus o a la *völva*, la fetillera nòrdica, que havia endevinat la meva voluntat d'allunyar-me de tot... No ho sé, però la vida, fluidament, m'havia dut fins allà, la ciutat més septentrional del planeta, i durant una bona temporada ho vaig considerar el millor regal que em podria haver fet el destí. No hauria imaginat mai un nucli habitat tan a prop del pol nord i amb una història i unes condicions tan peculiars: Longyearbyen era la ciutat més gran d'un arxipèlag que amb prou feines superava el dos mil cinc-cents habitants i on vivien més ossos polars que persones; les carreteres eren pràcticament inexistents, ja que la majoria de l'any els desplaçaments es feien amb motos de gel; la població més propera era una comunitat minera russa... Però el que realment em va sorprendre de debò són les seves lleis particulars: a les Svalbard, és obligatori dur una escopeta pel perill dels ossos; és il·legal tenir gats perquè suposen

una amenaça per als ocells autòctons i per això, abans d'instal·lar-nos en aquell cul de món, havíem hagut de regalar la nostra gata Mixa a uns amics d'Oslo; no s'hi pot néixer perquè els hospitals no estan preparats i, uns mesos abans del part, traslladen les futures mares a territori continental... I el precepte més insòlit: envien els moribunds al continent i les restes dels que traspassen sobtadament, també. No hi volen morts, a les illes. Ni cementiris. És un tema de salut pública mundial. No fa gaires anys, encara van poder extreure el virus de la grip espanyola de sis cossos enterrats després de la Primera Guerra Mundial: havien resistit les temperatures extremes... Així, doncs, molts virus romandrien latents sota la capa de gel perpetu i, amb el canvi climàtic i el desglaç, podrien esdevenir una amenaça per als humans.

Ja feia anys que fugia dels pares, de les temperatures mediterrànies, del sol de l'estiu, de la sega i de l'alegria, i dels camps que no pots abastar amb un cop d'ull, i em figurava que era una bona solució viure en una zona sense arbres i amb temporades a les fosques, perquè m'hi imaginava un recolliment forçat que, també suposava, m'aniria bé; tot i això, jo, que havia decidit que Noruega era un lloc ideal per viure ateses les seves poques extensions agrícoles —ni blat, ni ordi, ni sègol, ni civada...—, m'instal·lava, paradoxalment, ben a prop de la muntanya de Platåberget, una muntanya plana, com bé diu el seu nom, que alberga la volta de la fi del món, un

magatzem sota el glaç de l'Àrtic que guarda més d'un milió de llavors tradicionals procedents d'arreu. No en sabia res, jo, del Global Seed Vault, aquest búnquer gegant sota el permagel, preparat per resistir qualsevol cataclisme mundial i preservar les espècies vegetals del planeta a fi que es puguin reintroduir a la natura.

Ara, quan hi penso, visc una contradicció interna terrible: allà, ben a prop de l'apartament que teníem llogat i on ara viu en Sondre tot sol, reposen ves a saber quantes varietats de cereals resguardades per a l'eternitat. Centenars de llavors de blat. Blat d'hivern, blat d'estiu. Blat dur, blat tou. I jo les odio totes a parts iguals, tant li fa si és blancal com bojal, algerià o mollar, candial o roig... No en vull saber res.

Quan ens vam instal·lar a l'illa de Spitsbergen, algú podia pensar que hi anava per veure guilles polars i rens de Svalbard sota la iridescència de les aurores boreals, o per desplaçar-me amb trineu i conèixer una cultura diferent i una temperatura inimaginable (dir que a Longyearbyen fa fred és una obvietat tan gran com dir que la nit és fosca o que el sol de final de maig és una benedicció, però viure tancat a casa, a trenta graus sota zero a l'exterior, és una experiència inexplicable, sobretot per a algú de la Mediterrània); segurament molts van pensar que era una mena de fatxenderia, o qui sap si un estirabot, per part meva. Tot i això, la gent d'allà, que viu de portes endins, no es pregunta gaire què fas al

seu cul de món: t'ajudarien si els ho demanessis, sense cap dubte, però per voluntat pròpia no fan ni un gest d'acostament. De tota manera, em preocupava poc el que pensessin: a en Sondre li havien ofert una plaça a la Universitat de Longyearbyen i a mi no em feia anar gens malament: la meva feina de traductora la podia fer des de qualsevol lloc. Ja feia temps que vivíem junts i, malgrat que ni ens ho havíem plantejat, aleshores vam decidir casar-nos. No pas per segellar el nostre amor ni perquè volguéssim deixar registrat oficialment que ens estimàvem, que ja ens estimàvem de feia molt i per això no ens calia paperassa. Ho vam fer perquè tot fos més fàcil: l'arxipèlag, tot i ser noruec, té una reglamentació a part i, si jo estava casada amb un ciutadà del país, tenia menys problemes per al visat.

Encara que portava més de set anys vivint oficialment al nord, aterrar a les Svalbard va ser entrar en una dimensió desconeguda.